

Ekodizains un energomarķējums

Publicēts: 15.09.2020.

Atjaunināts: 28.04.2021.

Ekodizains

Ekodizains ir sistemātiska metode, ar ko tiesību aktos tiek noteiktas vides prasības, kas jāņem vērā produkta projektēšanas procesā. Galvenais ekodizaina nolūks ir izstrādāt preces, kas veicinātu ilgtspējību, samazinot produktu ietekmi uz vidi visa tā aprites cikla laikā, ņemot vērā arī citas parasto produktu un patērētāju prasības, tādas, kā funkcionalitāte, kvalitāte, drošums, cena, piemērotība ražošanai, ergonomiskās un estētiskās īpašības.

Eiropas Savienības tiesiskais regulējums attiecībā uz enerģiju patērējošu ražojumu ekodizainu ir noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes [Direktīvā 2009/125/EK](#), ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem. Latvijas normatīvajos aktos Direktīva ir ieviesta ar 2011.gada 6.decembra [Ministru kabineta noteikumiem Nr.941](#) "Noteikumi par ekodizaina prasībām ar enerģiju saistītām precēm (produktiem)".

Energomarķējums

Ņemot vērā informācijas nozīmīgo lomu tirgū ir vajadzīgs arī vienvērtīgs un saskaņots marķējums visiem viena veida produktiem, lai pircējiem nodrošinātu vienotu informāciju par šo produktu enerģijas un citu resursu patēriņu. Tādējādi, ir pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) 2017/1369](#), ar ko izveido energomarķējuma satvaru un atceļ [Direktīvu 2010/30/ES](#).

[Ekodizaina](#) un [energomarķējuma](#) ietvarregulējumam ir horizontāls raksturs – tās neizvirza konkrētas prasības produktiem, bet ievieš nosacījumus un kritērijus, kā noteikt prasības vidi ietekmējošo ražojumu raksturīpašībām, piemēram, enerģijas patēriņa līmeni.

Savukārt specifiskas prasības katram atsevišķam ražojumam ir noteiktas Eiropas Komisijas regulās ([lasīt vairāk](#)).

Ar 2021. gada 1.martu preču tirdzniecības vietās atsevišķām preču grupām ir jauns energomarķējums. Jaunais vizuālais formāts energopreču marķējumam sešām preču grupām tika pieņemts 2019.gada 11.martā:

trauku mazgājamajās mašīnas

veļas mašīnas un žāvētāji

ledusskapji (ieskaitot, vīnu dzesēšanas ledusskapjus)

apgaismojuma lampas

elektroniskie displeji (ieskaitot televizorus) un

saldējamās iekārtas un preču tirdzniecības automāti.

Pirmām piecām no minētajām preču grupām jau līdzšinēji tika piemērots energomarķējums.

Būtiskākās izmaiņas, kas saistītas ar jaunā energomarķējuma vizuālo izskatu:

Energoefektivitātes skala atgriezīsies pie A līdz G enerģijas patēriņa klasēm, kas ir vienkāršotākas un patērētājiem saprotamākas.

Piemēram, prece, kas šobrīd ir marķēta kā A+++ energoefektivitātes klases prece pēc jauno energomarķējuma noteikumu stāšanās spēkā kļūs par B klases preci, nemainot tās elektroenerģijas patēriņu. Tas nodrošinās energoefektīvāku preču ienākšanu tirgū, kurām attiecīgi tiks piemērotas augstākās energoefektivitātes klases.

Jauns elements marķējumā būs QR kods, ko, noskenējot ar viedtālruni, patērētājs varēs iegūt ražotāja sniegtu papildinformāciju par konkrēto preci, kas nebūs komercinformācija (reklāma). Šī informācija par preci tiks sniegta no ražotāja puses, iekļaujot to publiski pieejamā datu bāzē EPREL EU, kas būs brīvi pieejama patērētājiem jau tuvāko mēnešu laikā.

[LABEL2020 mājaslapā](#) ir pieejamas vadlīnijas un bukleti tirgotājiem par jauno energoefektivitātes marķējumu, PTAC izstrādātās vadlīnijas par energomarķējuma izvietošanu pieejamas [PTAC tīmekļvietnē](#).

<https://www.em.gov.lv/lv/ekodizains-un-energomarkejums>